

Stum får liv med komplex koreografi

Teater. När »Swede Hollow« sätts upp på Elverket i Stockholm hamnar publiken bokstavligen talat i händelsernas centrum. För skådespelarna är det en utmaning att hålla reda på den komplexa koreografin.

– Det här är bland det svåraste jag har gjort, säger Nour El Refai.

»Det var mitt fel, jag kom av mig där«, ropar Nour El Refai till Marie Richardson. Skådespelarna har precis repeterat »Swede Hollow« inför en större publik för första gången och Richardson sitter på en hög kuddar på golvet – samma kuddar som besökarna nyligen har suttit på – och går igenom manus med stiftögen. Efter åtta veckors repetition stundar premiären av en pläs som visar upp en sällan berättad del av den svenska utvandrarhistorien.

I regissören Alexander Mørk-Eldemns tolkning av Ola Larsmos roman som gavs ut i fjol förvandlas Elverket till en skelettknande struktur med smala plankor som likt upphöjda

gångar löper kors och tvärs genom lokalen. Konventionella tankar om var scen och publik ska befäna sig i förhållande till varandra rivs upp. Alla delar på samma utrymme – vid ett tillfälle i föreställningen blir även en förvånad förbipasserande delaktig när teaterns tunga bakdörrar slås upp.

– Det här är bland det svåraste jag har gjort. Det

»Föreställningen kan liknas vid en visuell ljudbok.«

Regissör **Alexander Mørk-Eldem** om »Swede Hollow«.

kräver så mycket koncentration. Även fast man inte är med under långa perioder så får man inte gå av scen, säger Nour El Refai.

Hon och de andra skådespelarna ska inte bara gestalta sina respektive rollfigurer, de delar även på ansvaret som berättaröster och måste även minnas koreografin som avgör var de ska befäna sig i rummet vid varje tillfälle.

Att Alexander Mørk-Eldem har valt att blanda drama med berättarteater beror enligt regissören själv på att han vill ligga så nära kallmateriet som möjligt.

–Jag har aldrig jobbat på det här sättet förut, och det är mycket svårt att göra utan att det blir fängt, men jag har försökt hitta en ingång som förhoppningsvis är sevärd. Föreställningen kan liknas

vid en visuell ljudbok, säger han.

Mørk-Eldem kallar Larsmos bok för »en ögonöppnare«. Den sanna berättelsen om ödet för många av svenskarna som utvandrade till USA i slutet på 1800-talet rosades av kritiker men väckte även anstöt i vissa läger.

Bilden av svenska utvandrare som färtlaga invånare i storstadssummen, betraktade som lägre stående varslar – primitiva och illaluktande – går stick i stäv med den av Vilhelm Mobergs Kristina och Karl Oskar.

Svenskarna i Swede Hollow får klara sig själva på samhällets botten.

–Det är säkert inte en tillfällighet att den här berättelsen får en speciell betydelse nu när vi är uppe i en ny folkvandringsperiod. Det är ett politiskt val att sätta upp föreställningen, även om föreställningen i sig inte är politisk. Jag hoppas att vi inte skriver någon på näsan när vi berättar den här historien, men vi kanske får lättare att identifiera oss med dem som flyttar på sig nu, säger

Mørk-Eldem.
PATRICK STANELIUS/TT

»Det här är bland det svåraste jag har gjort. Det kräver så mycket koncentration«, säger Nour El Refai om »Swede Hollow«. FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT

Svenska migranter bosatte sig i Swede Hollow

»**Swede Hollow** lög i en ravin nära den stora järnvägsstationen i Saint Paul, Minnesota. Svenska emigranter bosatte sig där först. Irändska, italienska, polska och mexikanska kom efter.

Som mest bodde cirka 1000 personer i dalen.

»**Dassen byggdes** över floden, Phalen Creek, som var starkt förorenad. Även soporna kastades i floden eller nedför sluttningarna. På

1950-talet förklarade området hälsovådligt. De mexikanska familjer som bodde där då tvingades flytta var på husen brändes ner. På 1970-talet gjordes dalen om till parkområde med cykelväg.

Osbourne tar farväl på Sweden Rock

»Ozzy Osbourne kommer till Blekinge i sommar för en konsert på Sweden Rock Festival. Spelningen är en del av den avskedsturné som hårdrockskonungen inleder i vår.

I vintras tackade Black Sabbath för sig med en avskedskonsert i gamla hemstaden Birmingham. Men något defintivt avsked är det inte fråga om. Osbourne har meddelat att han tänker fortsätta ge enstraka konsertersom soloartist även i framtiden.

Osbourne inledde sin karriär som sångare i Black Sabbath för snart 50 år sedan och lagom till jubileet planerar han att ta farväl av scenen med en sista världsturné, som sägs kunna hålla på fram till 2020.

Ozzy Osbourne stannar till på Sweden Rock Festival som en del av sin avskedsturné. FOTO: ERIK NYLANDER/TT

Bono pekas ut som skattesmitare

MUSIK. U2-sångaren Bono är känd för sitt engagemang för världens fattiga. Samtidigt finns han med bland dem som pekas ut som skattesmitare i den så kallade paradisläckan, skriver The Irish Times.

Dokumenten visar att Bono, under sitt riktiga namn Paul Hewson, har ägt bolag i skatteparadiserna Malta och Guernsey. Genom dem har han bland annat köpt delar i en kontorsbyggnad i Tyskland och ett köpcentrum i Litauen, och på så vis har han undgått att betala

U2-sångaren Bono. FOTO: AP

stora skattebelopp i sitt hemland Irland.

Paradisläckan, eller »Paradise Papers«, består av 13,4 miljoner dokument, som visar hur några av världens rikaste människor undviker att betala skatt via jusskygga metoder. TT